

İlgili Kanun /Madde
6098 S. TBK/59
5510 S. SGGSK/13

T.C.
YARGITAY
Hukuk Genel Kurulu

Esas No. 2019/21-389

Karar No. 2020/120

Tarihi: 11.02.2020

- **İŞ KAZASININ TANIMI**
- **SORUMLULUK VE HUKUKİ SORUMLULUK KAVRAMLARI**
- **İLLİYET BAĞI**
- **SERVİS ARACI ARIZALANDIĞI İÇİN ARAÇTAN İNİP BANKAMATIĞE DOĞRU YÜRÜRKEN BİR BAŞKA ARACIN ÇARPMASININ İŞ KAZASI OLARAK KABUL EDİLMEMEYECEĞİ**

ÖZETİ: İş kazasının varlığı için ilgili kişinin sigortalı olması, kazaya uğraması, kaza karinesinin varlığı ve kaza ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Bu kapsamda somut olayın iş kazası olup olmadığını incelemek açısından nedensellik bağının üzerinde durulması gereklidir. Geniş anlamıyla sorumluluk kavramı, bir kişinin başka bir kişiye verdiği zararları giderme yükümlülüğü olarak açıklanmıştır. Hukuki anlamda sorumluluk ise, taraflar arasındaki borç ilişkisinin zedelenmesi sonucu doğan zararların giderilmesi (tazmin edilmesi) yükümlülüğünü içerir. İşyerinde meydana gelen iş kazaları nedeniyle işverenin hukuki sorumluluğunun niteliği Yargıtay'ın önceki kararlarında da benimsediği görüşe göre, kusura dayanmaktadır. Türk Hukuk Sistemi uyarınca, özel bir düzenleme söz konusu olmadıkça asıl olan kusur sorumluluğudur. Bu durumda, işverenin kusurlu eylemi ile zarar arasında uygun bir illiyet bağı yoksa işverenin sorumluluğundan söz edilemez.

19.İlliyet bağı sorumluluğun temel ögesidir. Zararla eylem arasında illiyet bağının mevcut olması, zararın eylemin bir neticesi olarak ortaya çıkması, yani eylem olmadan zararın meydana gelmeyeceğinin kesin olarak bilinmesidir. Hiçbir hukuk düzeni mevcut olmayan illiyeti yaratamaz. Hukuki netice olarak zararın tazmin sorumluluğunun kabulü için, bir sebebe illi olarak bağlanan neticeler silsilesinin içinde hangi kesimin gerekli ve yeterli olacağını belirlemek yine hukuk düzeninin görevidir. Kusur sorumluluğunda üç hâlde illiyet bağı kesilebilir. Bunlar, mücbir neden ile zarar görenin veya 3. kişinin ağır kusurudur. Öğretide, illiyet bağını kesen nedenlerin bütün sorumluluk hâlleri için geçerli olduğu vurgulanmaktadır. İş hukuku ve sosyal güvenlik hukukunda iş kazası yönünden illiyet bağının belirlenmesi büyük önem taşır.

20.İşverenler işin yapıldığı yere bir an önce ulaşmalarını sağlamak için işçilere taşıma aracı sağlayabilirler. İşin gerekli kılması ya da işverence sağlanan bir sosyal yardım olarak ortaya konulan toplu taşıma hizmeti sırasında, işçilerin işverenin hakimiyet alanı içinde buldukları kabul edilebilir. Nitekim Sosyal Sigortalar Kanunu'nun getirdiği bir düzenleme ile anılan taşımalar esnasında araçta meydana gelen kazalar iş kazası sayılmıştır (Akin, L.; İş Kazasından Doğan Maddi Tazminat, Ankara 2001, s. 34).

21.Somut olayda; müteveffanın 12.12.2012 tarihinde baraj inşaatı işinden işveren tarafından sağlanan servis ile evine dönerken servis aracının arızalanması neticesinde araçtan indiği ve yanında bulunan bir kısım iş arkadaşlarıyla para çekmek amacıyla ilçe merkezinde bulunan bankamatiğe kadar yürüme kararı verdikleri ve servisin arızalandığı noktadan uzaklaştıkları anda trafik kazası yaşandığı konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bu durumda sigortalının işverenin yeni servis göndereceğini bildirmesine rağmen kendi iradesi ile işverenin hakimiyet alanı olarak kabul edilen servis noktasından ayrıldığı ve para çekmek amacıyla yürürken trafik kazasının yaşandığı hususları değerlendirildiğinde, yaşanan

trafik kazasının iş kazası olarak kabul edilmesi usul ve yasaya uygun değildir. Netice itibariyle para çekmek amacıyla yolda yürüyen sigortalının yaşadığı kaza işverenin organizasyon alanı içinde kalmamakla birlikte, işin yürütümü ile ilgili olmadığı gibi sigortalının yaptığı işle de bağdaşmamaktadır.

1. Taraflar arasındaki “tespit” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince verilen davanın kabulüne ilişkin karar davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekili ve davalı işveren Ak-Eli İnş. Tic. Ltd. Şti. vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekili ve davalı işveren Tınaz Taahhüt İnş. Nak. San. ve Tic. AŞ vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

I.YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacı vekili 13.10.2014 harç tarihli dava dilekçesinde; müvekkili davacıların müteveffa Hüseyin Daş'ın mirasçısı olduklarını, müteveffanın 12.12.2012 tarihinde saat 16.00 sularında baraj inşaatı işinden mesaisini tamamlayıp iş yeri servisi ile eve dönerken servis aracının bozulması sonucu yolda inmek zorunda kaldığını ve evine ulaşamadan dava dışı Mevlüt Tok'un kullandığı aracın çarpması sonucu ağır yaralandığını ve kazadan üç gün sonra vefat ettiğini, işverenin sigortalıların işin görüleceği yere emniyetli bir şekilde getirilip götürülme yükümlüğünün bulunduğunu ileri sürerek meydana gelen trafik kazasının serviste geçen süre içerisinde olması sebebiyle iş kazası olarak tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5.Davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (SGK) vekili 06.01.2015 tarihli cevap dilekçesinde; Kurumun mevcut kayıtlarında sigortalı Hüseyin Daş'ın iş kazası geçirdiğine ilişkin herhangi bir kayıt bulunmadığı, sigortalının varisleri ya da işveren tarafından online ya da manuel ortamda herhangi bir iş kazası bildirim yapılmadığını, Kurum kayıtlarına göre sigortalının 22.03.2012 tarihinden 15.12.2012 tarihine kadar davalı Ak-Eli İnş. Tic. Ltd. Şti bünyesinde çalıştığına dair bildirim yapıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

6.Davalı işverenler vekili 11.12.2014 havale tarihli cevap dilekçesinde; bir kazanın iş kazası sayılabilmesi için olayla sigortalının zarar görmesi arasında illiyet bağının olması gerektiğini, somut olayda ise sigortalının ölümü ile müvekkil şirkete yüklenebilecek bir kusur bulunmadığını, kaza günü müvekkil şirkete ait servis

aracının bozulması üzerine ikinci bir aracın yolda kalan işçileri eve bırakmak için gönderildiğini, iddia edildiği gibi çalışanların yolda bırakılmadığını ve bu arada geçen 15-20 dakika içerisinde çalışanlara ikinci servis aracını beklemeleri söylenmesine rağmen müteveffanın servis aracını beklemeyerek yürümeyi seçmesi üzerine illiyet bağının koptuğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin Kararı:

7. Anamur Asliye Hukuk Mahkemesinin(İş Mahkemesi sıfatıyla) 18.05.2017 tarihli ve 2014/721 E., 2017/295 K. sayılı kararı ile;12.12.2012 tarihinde meydana gelen ve davacıların murisinin ölümüne neden olan kazanın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesinde sayılan hâl ve durumlardan herhangi birine girmediği, bu olay ile sigortalının uğradığı zarar arasında uygun illiyet (nedensellik) bağının bulunmadığı, olayın işverenlerin iş sahasında ve işiyle ilgili olmadığı gibi müteveffa işçinin kusurlu davranışı sonucu gerçekleştiği ve nedensellik bağının kesildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararı:

8.Davacılar vekili tarafından süresi içinde istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

9. İstinaf talebi üzerine Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince 02.11.2017 tarihli ve 2017/2417 E., 2017/2218 K. sayılı kararı ile; davalı işverenler nezdinde hizmet akdine tabi olarak 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında çalışmakta olan sigortalının, 12.12.2012 tarihinde mesai bitiminde, iş yerinin bulunduğu baraj inşaat şantiyesinden Anamur ilçe merkezine, işveren tarafından toplu olarak işçi nakli için temin edilen servisle giderken servisin bozulması, ne zaman tamir edileceğinin belli olmaması ve ilçe merkezinin yakın olması nedeniyle servisten inip karayolu kenarından Anamur ilçe merkezine yürürken meydana gelen trafik kazası sonucu vefat ettiği, tahsis edilen servisin bozulması durumunda yeni servis tahsisinin işverenin sorumluluğunda olduğu, sigortalı işçinin zorunluluktan doğan servisten inişi ve aynı karayolu üzerinde evine yaya dönmeye çalışması sırasında meydana gelen kazanın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesindeki işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında kapsamında olduğu ve bu nedenle somut olayda meydana gelen kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilerek davacıların istinaf başvurularının esastan kabulüne, Anamur 1. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından iş mahkemesi sıfatıyla verilen 2014/721 E., 2017/295 K. sayılı kararının kaldırılmasına, davanın kabulüne ve davacıların murisi Hüseyin Daş'ın 12.12.2012 tarihinde maruz kaldığı ve ölümüne neden olan trafik kazasının iş kazası olduğunun tespitine karar verilmiştir.

Özel Dairenin Bozma Kararı:

10. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı Kurum vekili ve davalı işveren Ak-Eli İnş. Tic. Ltd. Şti. vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

11. Yargıtay 21. Hukuk Dairesince 15.10.2018 tarihli ve 2018/641 E., 2018/7389 K. sayılı kararında; "...Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davacıların murisi Hüseyin Daş'ın 12.12.2012 tarihinde işyeri servisi ile işten dönerken servis aracının yolda bozulması üzerine diğer işçiler ile birlikte bozulan araçtan indiği, davacının murisinin de içinde bulunduğu bir kısım işçilerin yola yaya devam ettikleri ve bu sırada davalı işverenlikle ilgisi bulunmayan sürücü Mevlüt Tok idaresindeki aracın yolda yürüyen muris Hüseyin Daş'a çarpması sonucu ölüm olayının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Anamur Asliye Ceza Mahkemesi 2013/173 Esas sayılı dosyasında, savcılık aşamasında dinlenen tanıklar akşam mesai bitiminde şantiye servisine bindiklerini, minibüs arıza yapınca ilçe merkezine gitmek için yaya olarak yolda yürümeye başladıklarını, yolun iç kısmından yürüyen davacıların murisine araba çarptığını beyan etmiştir. Tanık Cüneyt Duman'ın ceza mahkemesinde, 'mesai bitiminde şantiye servisi ile Anamur'a geliyorduk. Araç arıza yaptı, bütün işçiler araçtan indi, o gün maaşımız yatmıştı, arızalanan aracın ne zaman tamir edileceği belli değildi, maaş yatıp Anamur'a az mesafe kalınca yavaş yavaş yürüyerek Anamur'a gidelim dedik.' şeklinde beyanda bulunduğu, mahkemece alınan 11.05.2017 tarihli ifadesinde, 'Servis aracımız Çeltikçi İlköğretim okulunun civarında arızalandı. Biz işvereni aradık. İşveren yetkilileri de yedek araç göndereceklerini söyledi. Biz de maaş günü olması nedeniyle kendi imkânlarımızla gittik. Aracı beklemedik.5-6 kişi beraber bankaya paramızı çekmeye gittik. Davacı da bozulan servis aracından indi. Yolda yürüyordu. Yürürken yolda seyir hâlinde olan bir araç çarptı.' şeklinde beyanda bulunduğu, Sosyal Güvenlik Kurumuna iş kazası ile ilgili herhangi bir başvurunun olmadığı anlaşılmaktadır.

Davanın yasal dayanaklarından olan 5510 sayılı Kanunun 13.maddesine göre iş kazası;a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olay..." olarak tanımlanmıştır.

Olayın, iş kazası olarak kabul edilebilmesi için; olaya, maruz kalan kişinin 5510 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında sigortalı olması, olayın, 5510 sayılı Kanunun 13. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak belirtilen hâl ve durumlardan birinde meydana gelmesi koşuldur. Başka bir anlatımla, olayın, iş kazası sayılabilmesi için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi zorunludur.

Somut olayda, davacılar murisinin işverence temin edilen servis aracının yolda arızalanması üzerine servisten inerek yürümeye başlaması ve servisin bulunduğu noktadan ayrılması ile illiyet bağı kesilmiştir. Buna göre, kazanın 5510 sayılı Kanununun 13. maddesinde sayılan hâl ve durumlardan herhangi birine girmediği ve aynı zamanda bu olay ile sigortalının uğradığı zarar arasında uygun illiyet (nedensellik) bağı da bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine ilişkin ilk derece mahkemesi kararı usul ve yasaya uygun olduğundan Bölge Adliye Mahkemesince ,davacının istinaf başvurusunun reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. O hâlde, davalıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır. "gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

12.Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin 21.02.2019 tarihli ve 2018/2732 E., 2019/292 K. sayılı kararı ile; işveren tarafından tahsis edilen servisin bozulması durumunda yeni servis tahsisinin işverenin sorumluluğunda olduğu, sigortalı işçinin zorunluluktan doğan servisten inişi ve aynı karayolu üzerinde evine yaya dönmeye çalışması sırasında kazanın meydana gelmesi ve davacının meskun mahallerden uzak karayolu üzerinde yaya olarak bulunmasının bu durumdan kaynaklanması karşısında olayın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesinde düzenlenen işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında gerçekleştiğinin kabul edilmesi gerektiği belirtilerek direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

13.Direnme kararı süresi içinde davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekili ve davalı işveren Tinaş Taahhüt İnş. Nak. San. ve Tic. AŞ vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II.UYUŞMAZLIK:

14.Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olay bakımından 12.12.2012 tarihinde meydana gelen ve sigortalı Hüseyin Daş'ın ölümüne neden olan trafik kazasının iş kazası sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

III.GEREKÇE

15.Uyuşmazlığın çözümü yönünden, öncelikle, hangi olayın iş kazası olduğunun saptanmasında başvurulacak yasal dayanakların ve uygulanacak ilkelerin ortaya konulmasında yarar vardır. Hemen ifade edilmelidir ki, iş kazasının meydana geldiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuatlar kapsamında bir kazanın hangi “hal ve durumlarda” iş kazası sayılacağı “yer ve zaman” koşullarıyla sınırlanarak belirtilmiştir.

16. Somut olayda iş kazası açısından uygulanması gereken kanun 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'dur. Bu Kanunun 13.maddesine göre iş kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır." şeklinde tanımlanarak 506 sayılı Kanun'da belirtilen iş kazası kavramı genişletilmiştir. 5510 sayılı Kanun bakımından inceleme yapıldığında sosyal güvenlik hukuku anlamında iş kazası unsurları kazaya uğrayanın 5510 sayılı Kanun anlamında sigortalı sayılması, sigortalının kazaya uğraması, sigortalının kaza sonucu bedensel veya ruhsal bir zarara uğraması ve kaza ile sigortalının uğradığı bedensel zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunmasıdır (Güzel, A./Okur, A.R./Caniklioğlu, N.: Sosyal Güvenlik Hukuku, İstanbul 2014, s. 417-432). 5510 sayılı Kanun'da iş kazası sayılan hâllerden (b) bendi dışında kazanın yapılan işle ilgisi aranmamaktadır. İş kazası kavramının kanunda bu şekilde geniş düzenlenmesinin sebebi sosyal güvenlik hakkının koruyucu kapsamının mümkün olduğunca genişletilmesinin amaçlanmasıdır (Süzek, S.: İş Hukuku (Genel Esaslar ve Bireysel İş Hukuku), İstanbul 2015, s. 449).

17.30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde iş kazası "...İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olay..." şeklinde tanımlanmıştır.

18. İş kazasının varlığı için ilgili kişinin sigortalı olması, kazaya uğraması, kaza karinesinin varlığı ve kaza ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Bu kapsamda somut olayın iş kazası olup olmadığını incelemek açısından nedensellik bağının üzerinde durulması gereklidir. Geniş anlamıyla sorumluluk kavramı, bir kişinin başka bir kişiye verdiği zararları giderme yükümlülüğü olarak açıklanmıştır. Hukuki anlamda sorumluluk ise, taraflar arasındaki borç ilişkisinin zedelenmesi sonucu doğan zararların giderilmesi (tazmin edilmesi) yükümlülüğünü içerir. İşyerinde meydana gelen iş kazaları nedeniyle işverenin hukuki sorumluluğunun niteliği Yargıtay'ın önceki kararlarında da benimsediği görüşe göre, kusura dayanmaktadır. Türk Hukuk Sistemi uyarınca, özel bir düzenleme söz konusu olmadıkça asıl olan kusur sorumluluğudur. Bu durumda, işverenin kusurlu eylemi ile zarar arasında uygun bir illiyet bağı yoksa işverenin sorumluluğundan söz edilemez.

19. İlliyet bağı sorumluluğun temel ögesidir. Zararla eylem arasında illiyet bağının mevcut olması, zararın eylemin bir neticesi olarak ortaya çıkması, yani eylem olmadan zararın meydana gelmeyeceğinin kesin olarak bilinmesidir. Hiçbir hukuk düzeni mevcut olmayan illiyeti yaratamaz. Hukuki netice olarak zararın tazmin sorumluluğunun kabulü için,

bir sebebe illi olarak bağlanan neticeler silsilesinin içinde hangi kesimin gerekli ve yeterli olacağını belirlemek yine hukuk düzeninin görevidir. Kusur sorumluluğunda üç hâlde illiyet bağı kesilebilir. Bunlar, mücbir neden ile zarar görenin veya 3. kişinin ağır kusurudur. Öğretide, illiyet bağı kesen nedenlerin bütün sorumluluk hâlleri için geçerli olduğu vurgulanmaktadır. İş hukuku ve sosyal güvenlik hukukunda iş kazası yönünden illiyet bağının belirlenmesi büyük önem taşır.

20. İşverenler işin yapıldığı yere bir an önce ulaşmalarını sağlamak için işçilere taşıma aracı sağlayabilirler. İşin gerekli kılması ya da işverence sağlanan bir sosyal yardım olarak ortaya konulan toplu taşıma hizmeti sırasında, işçilerin işverenin hakimiyet alanı içinde buldukları kabul edilebilir. Nitekim Sosyal Sigortalar Kanunu'nun getirdiği bir düzenleme ile anılan taşımalar esnasında araçta meydana gelen kazalar iş kazası sayılmıştır (Akın, L.; İş Kazasından Doğan Maddi Tazminat, Ankara 2001, s. 34).

21. Somut olayda; müteveffanın 12.12.2012 tarihinde baraj inşaatı işinden işveren tarafından sağlanan servis ile evine dönerken servis aracının arızalanması neticesinde araçtan indiği ve yanında bulunan bir kısım iş arkadaşlarıyla para çekmek amacıyla ilçe merkezinde bulunan bankamatige kadar yürüme kararı verdikleri ve servisin arızalandığı noktadan uzaklaştıkları anda trafik kazası yaşandığı konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bu durumda sigortalının işverenin yeni servis göndereceğini bildirmesine rağmen kendi iradesi ile işverenin hakimiyet alanı olarak kabul edilen servis noktasından ayrıldığı ve para çekmek amacıyla yürürken trafik kazasının yaşandığı hususları değerlendirildiğinde, yaşanan trafik kazasının iş kazası olarak kabul edilmesi usul ve yasaya uygun değildir. Netice itibarıyla para çekmek amacıyla yolda yürüyen sigortalının yaşadığı kaza işverenin organizasyon alanı içinde kalmamakla birlikte, işin yürütümü ile ilgili olmadığı gibi sigortalının yaptığı işle de bağdaşmamaktadır.

22. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, sigortalının yaşadığı trafik kazasının davalı işverenlerin temin ettiği aracın arızalanması sonucu işçilerin servisten inmek zorunda kalması ile yaşandığı, olayda illiyet bağının kopmadığı ve bu nedenle de somut olayın iş kazası olarak kabul edilmesi ve Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince verilen direnme kararının onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

23. Hâl böyle olunca, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince verilen direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı bozulması gerekir.

IV.SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı vekilinin ve davalı işveren Tinas Taahhüt İnş. Nak. San. ve Tic. AŞ vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı

HMK'nın 373/1. maddesi gereğince BOZULMASINA,
İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, 11.02.2020 tarihinde oy çokluğu ile kesin olarak karar verildi.

KARŞI OY

1. Bölge Adliye Mahkemesi ile Özel Daire arasında temel uyumsuzluk, “baraj inşaatında çalışan ve işverenin sağladığı servis aracı ile işe getirilip götürülen ölen sigortalının, 22.12.2012 tarihinde işten dönüşte servis aracının arızalanması sonucu araçtan indikten sonra bir aracın çarpması sonucu hayatını kaybetmesine neden olan olayın iş kazası olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

2. İş kazası olmadığına karar veren ilk derece mahkemesi kararının istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine inceleyen Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi “davalı işverenler nezdinde hizmet akdine tabi olarak 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında çalışmakta olan sigortalının, 22.12.2012 tarihinde mesai bitiminde, işyerinin bulunduğu baraj inşaat şantiyesinden Anamur İlçe merkezine, işveren tarafından toplu olarak işçi nakli için temin edilen servisle giderken servisin bozulması, ne zaman tamir edileceğinin belli olmaması ve ilçe merkezine yürürken meydana gelen trafik kazası sonucu vefat ettiği, tahsis edilen servisin bozulması durumunda yeni servis tahsisinin işverenin sorumluluğunda olduğu, sigortalı işçinin zorunluluktan doğan servisten inişi ve aynı karayolu üzerinde evine yaya dönmeye çalışması sırasında meydana gelen kazanın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesindeki işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında kapsamında olduğu ve bu nedenle somut olayda meydana gelen kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiği” gerekçesi ile ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak esastan kabul kararı vermiştir.

3. Kararın temyizi üzerine Özel Daire “davacılar murisinin işverence temin edilen servis aracının yolda arızalanması üzerine servisten inerek yürümeye başlaması ve servisin bulunduğu noktadan ayrılması ile illiyet bağının kesildiği ve kazanın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesinde sayılan hal ve durumlardan herhangi birine girmediği ve aynı zamanda bu olay ile sigortalının uğradığı zarar arasında uygun illiyet (nedensellik) bağı da bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine ilişkin ilk derece mahkemesi kararı usul ve yasaya uygun olduğu, bu nedenle Bölge Adliye Mahkemesince davacının istinaf başvurusunun reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu” gerekçesiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

4. Bölge Adliye Mahkemesi “işveren tarafından tahsis edilen servisin bozulması durumunda yeni servis tahsisinin işverenin sorumluluğunda olduğu, sigortalı işçinin zorunluluktan doğan servisten inişi ve aynı karayolu üzerinde evine yaya dönmeye çalışması sırasında kazanın meydana gelmesi ve davacının meskun mahallerden uzak karayolu üzerinde yaya olarak bulunmasının bu durumdan kaynaklanması karşısında olayın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesindeki işverence

sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında kapsamında kabul edilmesi gerektiği” belirtilerek bozma kararına karşı direnilmiştir.

5. Direnme kararının temyizi üzerine çoğunluk görüşü ile *Özel dairenin bozma gerekçesi benimsenerek* “davacılar murisi sigortalının arızalanan servis aracından ayrıldığı, işveren tarafından gönderilecek aracı beklemeden ayrıldığı ve başka bir aracın çarpması sonucu ayrıldığı, ayrılma ile illiyet bağının kesildiği ve kazanın işyerinde meydana gelmediği, bu nedenle iş kazası olmadığı” gerekçesi ile direnme kararı bozulmuştur.

6. Çoğunluk görüşünü aşağıda belirtilen uluslararası sözleşme, iç hukuk mevzuat hükümlerine, sosyal güvenlik hukukunun ilkelerine ve işverenin hukuki sorumluluğunun niteliğine uygun bulmadığımızdan katılmamaktayız. Zira;

6.1. İş yeri kavramı yönünden mevzuat hükümleri:

Ülkemizin de onayladığı 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşmesinin 3. maddesinde “işyeri teriminin, işçilerin, işleri nedeniyle gitmeleri veya bulunmaları gereken ve işverenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altında bulunan bütün yerleri kapsadığı” belirtilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu’nun 3/h maddesinde işyeri; “Mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyonu” olarak tanımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu’nun 66/f maddesinde de açıkça “Demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması *ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler, çalışma süresinden sayılmıştır.*

6.2. İş kazası yönünden mevzuat hükümleri:

6331 sayılı İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu’nun 3/g maddesine göre, “İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet **veren veya** vücut bütünlüğünü **ruhen** ya da bedenen özre uğratan olay, iş kazasıdır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 13. Maddesine göre ise iş kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır.

6.3. O hâlde bir olayın iş kazası olması için,

a) Öncelikle kazaya maruz kalanın (bedenen ve ruhen engelli hale gelenin) sigortalı olması,

b) Olayın iş yerinde meydana gelmesi gerekir.

İş yeri kavramına, işverenin doğrudan veya dolaylı kontrollü altındaki yerler ile İş Kanunu uyarınca çalışma süresinden sayılan işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan iş yerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen sürelerin geçtiği yerler, araçlar da işyerinde sayılacaktır. O hâlde işveren işçileri işyerine araçla evlerinden alıp götürüyor ve iş bitimi de evine bırakmakla yükümlü ise sigortalının bu geliş ve gidiş sırasındaki zamanı işyerinden olup işverenin gözetme borcu kapsamında kalmaktadır.

Nedensellik (illiyet) bağı, işverenin iş sözleşmesine dayalı olarak kanundan kaynaklanan icrai veya ihmali yükümlülüğünü yerine getirmemesinin sonucu olarak meydana gelen zararın, yükümlülüğün yerine getirilmemesinden kaynaklanmış olmasını ifade eder. Bu nedenle, iş kazası sonucu meydana gelen zarara, işverenin yükümlülüğünü yerine getirmemesinden başka nedenler sebep olmuşsa, nedensellik bağı bulunmayacaktır.

Önemli belirtilmelidir ki işverenin kusurlu davranışı ile eylem (kaza arasında) uygun illiyet bağı yoksa bu durum iş kazası olgusunu ortadan kaldırmaz. Bu işverenin sorumluluğunu etkiler. Kusur sorumluluğunda üç halde illiyet bağı kesilebilir. Bunlar, mücbir neden, zarar görenin ve 3. kişinin ağır kusurudur.

6.4. Sosyal güvenlik hakkı, anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış, temel sosyal haklardandır. Sosyal güvenlik toplumsal risklere karşı bireyin korunma hakkıdır. Sosyal devletin gerçekleşme aracı olan sosyal güvenlik kavramı özde, bireyin karşılaşacağı ve yaşamı için tehlike oluşturan olaylara karşı bir güvence arayışının ürünüdür. Tehlikeyle karşılaşan bireye asgari bir güvence sağlamak, onlara insan onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyini temin etmek sosyal güvenliğin varoluş nedenidir. Dolayısı ile sigortalı olan bir kişinin, beden bütünlüğüne yönelik eylemin, özellikle çalışma şartları içinde iş kazası olarak değerlendirilmesi, bu temel hak kapsamındadır.

7. Somut olayda, davalıların ölen murisi sigortalı, davalıya ait servis aracı ile eve getirildiği sırada, işverenin sorumluluğundaki araç (işyerinden sayılır) arıza yapmış ve ölen sigortalı dahil tüm işçiler araçtan inmişlerdir. Tanık anlatımlarına göre aranan işveren işçileri evlerine bırakmak için araç göndereceğini belirtmesine

rağmen, sigortalının diğer bir kısım işçiler ile arıza yapan araçtan uzaklaştıkları ve sigortalının karşıdan karşıya geçerken başka bir aracın çarpması sonucu hayatını kaybettiği anlaşılmaktadır. Tanıklar, araç arızalandıktan sonra davacı ile bankamatikten maaş çekmek için ayrıldıklarını beyan etmişlerdir. Aslında davacının işveren tarafından bankaya yatırılan ücretini almak amacı ile hareket ettiği de görülmektedir.

8. Sonuç: Ölen sigortalının ölüm olayı işe geliş ve gidiş sırasındaki zamanda, kısaca işverenin gözetme borcunun devam ettiği yer içinde meydana gelmiştir. Araç arızalanmasa idi işçi evine kadar bırakılacaktı. İşveren aracının arızalanması, uygun illiyet bağı kapsamında da değerlendirilebilir. Ölen işçinin kaza yapan araç nedeni ile gönderilecek aracı beklemeden ayrılması davranışı, onun kusurunu, dolayısı ile işverenin sorumluluğunu etkileyecektir. Bu durum iş kazası olgusunu ortadan kaldırmayacaktır. Bölge Adliye Mahkemesinin “kazanın 5510 sayılı Kanun'un 13. maddesindeki işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında kapsamında olduğu ve bu nedenle somut olayda meydana gelen kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiği” yönündeki gerekçesi isabetli olup direnmenin onanması gerektiği görüşünde olduğumuzdan sayın çoğunluğun bozma gerekçesine katılmamıştır.